3. Diskrimineringslagen

- Lagtext, fall, användning

En utbildning för Autism Sverige, framtagen av
Skolprojektet Autism Örebro län och SV Örebro län.

Upplägg

- Vad är diskriminering?
- Diskrimineringsgrunder
- Diskrimineringsformer
  Fokus: Trakasserier & Bristande tillgänglighet
- Verkliga fall
- Intersektioner & skolfrånvaro

Pausa filmen!

1. Vad är det första du tänker på när du hör ordet ”Diskriminering?”
2. Vem kan diskriminera någon annan?
3. Hur kan man bli diskriminerad?

Diskriminerings-
grunder
Etnisk
tillhörighet
Funktions-
nedsättning
Kön
Könsidentitet
& könsuttryck
Religion &
annan
trosuppfattning
Sexuell
läggning
Ålder

Diskrimineringsformer

- Direkt diskriminering
- Indirekt diskriminering
- Trakasserier
- Sexuella trakasserier
- Bristande tillgänglighet
- Instruktioner att diskriminera

Kränkande behandling
+ diskrimineringsgrund Skollagen

Anpassningsåtgärder
Skollagen

Bristande tillgänglighet

1 Kap. 4 § DL
En person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet **inte vidtar** skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en **jämförbar situation** med personer utan denna funktionsnedsättning.

- Skälighetsbedömning - Ekonomi, praktiska förutsättningar, varaktighet , andra omständigheter
- Lång varaktighet skola ←→ elev

Trakasserier

1 Kap. 4 § DL
Ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna […]

Skolan har skyldighet att:

- Skyndsamt utreda omständigheterna kring trakasserierna 2 kap 7§ DL
- vidta åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra framtida trakasserier

- Skolan ska ha riktlinjer och rutiner för att förebygga trakasserier och sexuella trakasserier. 3 kap. 4 § DL

Viktigt

- Förbud mot repressalier
- Begränsad anmälningstid

- Delad bevisbörda

- Samla bevis
  - Spela in samtal
  - Spara mail och sms
  - Ta foton på skador

- Rätt till insyn
  - Föräldrabalken (6 kap. 11 §)
  - Skollagen (3 kap. 9 §) , (4 kap. 12 §)
  - Prop. 2009/10:165

Obs. Rätt till insyn försvagas från och med 2 juli 2028

Diskriminering?

En elev har uppenbara svårigheter kopplade till social interaktion och koncentration. Utredning görs i oktober 2017 och konstaterar att eleven har behov av särskilt stöd.

Eleven får dock inte stöd direkt efter utredningen. Eleven får allt mer skolfrånvaro. Insatser som sätts in är inte tillräckliga, menar Malmö mot diskriminering. Skolan menar att de inte kan sätta in anpassningar, då de inte vet vilken diagnos eleven har.

Pausa filmen!

1. Är detta diskriminering? Varför?
2. Vilken form i sådana fall?

Facit fall T 3151-23

Hovrätten gick på tingsrättens linje och gav skolan rätt. Högsta domstolen ändrade domen och dömer skolan för diskriminering utifrån bristande tillgänglighet.

→ Tydliggör att diagnos ej behövs för stöd!

→ Tar stöd i Barnkonventionen art 28; barnets rätt till utbildning.

Diskriminering?

En elev har tidigt svårigheter med simundervisning pga, vattenrädsla och tvångsbeteenden i omklädningsrummet. Skolan sätter in extra anpassningar med god effekt.

Inför årskurs 6 riskerar eleven åter igen att missa målen i idrott.

Efter ett halvår startar skolan utredning om särskilt stöd. Eleven får då en-till-en-undervisning i simning. Trots det når eleven inte godkänt betyg, på grund av vattenrädsla och bristande uthållighet. Kort därefter får eleven diagnosen autism.

DO hävdar bristande tillgänglighet, och menar även att skolan har utrett behov av särskilt stöd för sent. Skolan menar att de gjort alla anpassningar som krävs.

Pausa filmen!

1. Är detta diskriminering? Varför?
2. Vilken form i sådana fall?

Facit fall T 423-25
Tingsrätten friade skolan, hovrätten fastställde domen på grund av att:
→ det inte gick att bevisa att kvarvarande simproblem berodde på autism.
→ dröjsmål med formell utredning är brott mot skollagen, inte automatiskt brott mot diskrimineringslagen.

OBS. Ej HD-prejudikat. Rättsläget kan ändras!

Använda juridiken

1. Läs lagtexten (ex. Skollagen, Diskrimineringslagen)
2. Kolla ev. tilltänkta tolkningen i förarbeten (propositioner)
3. Kolla faktisk tillämpning i praxis (domar) från HD/HFD

Läsa domar

Läsa domar

- Välj domar från högsta instans. Högsta Domstolen (HD), Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD)
- Läs både fällande och icke-fällande domar
- Bläddra ner till Domskäl/Domstolens bedömning

OBS

- DOs ”tillsynsärenden” och förlikningar är inte domar
- Lagarna lovar ofta ”allt”, praxis visar verkligheten

Skolfrånvaro & diskriminering

- 59% av de som återkommande utsätts för mobbing har stannat hemma från skolan pga otrygghet och ensamhet (Friends 2024)

→ Otrygghet
→ Lätt att missa
→ Kräv t.ex. utredning kring trakasserier

- Trakasserier:
  - Könsidentitet & könsuttryck – transfobi
  - Etnisk tillhörighet – rasism

Intersektioner kan vara avgörande

- Sexuella trakasserier:
  - Kön. Flickor mer utsatta för sexuella risksituationer

Hjälp vid diskriminering

1. Personal på skolan, tex mentor, kurator och specialpedagog
2. Rektor
3. Huvudman
4.
   - Barn och elevombudet
   - Skolinspektionen
   - Diskrimineringsombudsmannen
   - Lokal antidiskrimineringsbyrå

Tips på mer kunskap:
Rätt på Riktigt, via Malmö mot Diskriminering

Mentalt stöd elev

- Kurator
- BUH
- BUP
- Lokala stödinsatser

- Killar.se
- Irislinjen, via Stockholms Tjejjour. Specialist på NPF

De flesta samtalsjourerna:
- Unizon
- ROKs

Stöd HBTQI:
RFSLs stödmottagning
Transammans samtalsmottagning

Föreläsningens nyckelbudskap

- Sju diskrimineringsgrunder
- Sex diskrimineringsformer

- Bristande tillgänglighet viktigast, men glöm inte intersektioner

- Diskriminering kan vara anledning till skolfrånvaro
- Praxis hjälper dig förstå och driva ärenden

- Mentalt påfrestande för den utsatta

autism Sverige

Tack för att du tittat på filmen!

En utbildning för Autism Sverige, framtagen av
Skolprojektet Autism Örebro län och SV Örebro län.

Skolprojektet autism Örebro län

Studieförbundet Vuxenskolan